

Ніна Волкова

к.е.н., доцент

Одеський національний
економічний університет,
м. Одеса

СУЧАСНІ ПІДХОДИ АНАЛІЗУ ЕФЕКТИВНОСТІ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Значення фінансової стійкості особливо зростає в умовах економічної кризи. Для оцінки фінансової стійкості необхідний такий критерій, який би одночасно поєднував у собі інформацію про активи, капітал і фінансові ресурси. Існує необхідність поглиблення й розширення дослідження питань визначення економічного змісту фінансового потенціалу, оцінки його використання .

Оцінка методики аналізу фінансової стійкості підприємств та можливості її розвитку в напрямі підвищення ринковою конкурентоспроможності набуває особливої актуальності.

Запропоновані деякі підходи, які ґрунтуються на принципі інтегрування наступних показників. Для визначення ефективності фінансової діяльності з урахуванням економічного розвитку підприємства Ю.Ф. Брігхемом пропонується використовувати коефіцієнт економічного зростання, якій розраховується множенням коефіцієнта рентабельності реалізованої продукції, коефіцієнта фондоддачі, коефіцієнта заборгованості, коефіцієнта, що відображає частку сплачених дивідендів у прибутку, вкладеному у виробництво [1].

Розрахунок відображає вплив рівня використання виробничих і фінансових ресурсів на коефіцієнт, що показує зміну рівня економічного розвитку.

Збільшення значення цього показника можливе за рахунок підвищення рентабельності та фондівдачі й спрямування частини сплачених дивідендів на розширення виробництва тощо.

М. Чумаченко запропонував розраховувати коефіцієнт стабільності економічного зростання як відношення різниці між чистим прибутком і дивідендами, що виплачено акціонерам, до власного капіталу [2].

Він характеризує стабільність одержання прибутку, який залишається в підприємстві для його розвитку та створення резерву. Якщо даний коефіцієнт становитиме, наприклад, 0,168, то це означає, що прибуток у розмірі 16,8% власного капіталу за рік направлено на розвиток і створення резервів підприємства.

И. Бланк запропонував узагальнюючий показник фінансової стійкості підприємства (Φ_c):

$$(\Phi_c > 0)$$

$$(1+2K_d+K_o+1/K_z+K_p+K_n) 1;$$

$$(1+2K_d+K_o+1/K_z+K_p+K_n) 0;$$

де K_d – коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів;

K_o – коефіцієнт покриття матеріальних оборотних активів власними оборотними коштами;

K_z – коефіцієнт співвідношення позикового та власного капіталу;

K_p – коефіцієнт реальної вартості майна;

K_n – коефіцієнт постійного активу;

1 – показники звітного періоду;

0 – показники базисного періоду [3.,452.]

Фінансова стійкість залежить від забезпеченості підприємства фінансовими ресурсами. Вона відображає збалансованість засобів і джерел її формування, доходів та витрат, грошових і товарних потоків, оцінюється на підставі співвідношення власного й залученого капіталів підприємства, темпів нагромадження власних засобів у результаті господарської діяльності,

співвідношення довгострокових і поточних зобов'язань, забезпеченість матеріальних оборотних засобів власними джерелами.

Процес оптимізації структури фінансових ресурсів за критерієм мінімізації його середньозваженої вартості здійснюється розрахунком середньозваженої ціни усіх фінансових ресурсів. Ціною капіталу називається загальна сума коштів, яку підприємство має сплатити за використання певного обсягу фінансових ресурсів, виражену у відсотках до цього обсягу:

Оптимізація структури капіталу за критерієм мінімізації фінансових ризиків полягає у виборі джерел фінансування різних частин активів підприємства. При цьому може бути три підходи – агресивний, помірний, консервативний [4., 570.].

Постійна частина оборотних активів це той мінімум, який необхідний підприємству для ведення операційної діяльності й величина якої залежить від сезонних коливань обсягу виробництва та реалізації продукції. Як правило, вона повністю фінансується за рахунок власних фінансових ресурсів і довгострокових позичених коштів.

Змінна частина оборотних активів змінюється у зв'язку з сезонними змінами обсягу діяльності. Фінансується вона за рахунок короткострокових позичених фінансових ресурсів, а при консервативному підході – частково і за рахунок власних фінансових ресурсів.

Оцінка тенденції забезпечення пропорційності між фінансовими ресурсами та джерелами формування застосовується співвідношенням між окремими активами та її групами і відповідними пасивами. Універсальними вимірниками є коефіцієнти платоспроможності. Погіршення фінансового стану зумовлює дефіцит грошових засобів. Тому збільшення обсягу прибутку та рентабельності виробництва підприємств позитивно впливають на платоспроможність і ліквідність. Однак забезпечення вищої прибутковості часто пов'язано зі збільшенням ризиків. Нестача грошових коштів у підприємства призводить до його неплатоспроможності. Тому важливим є своєчасний розрахунок підприємства за своїми фінансовими зобов'язаннями.

Фінансовий стан підприємства в певною мірою залежить від ефективності використання всіх видів виробничих ресурсів. При визначенні матеріаломісткості виробництва продукції з урахуванням амортизації доцільно звертати увагу, за який звітний період проводяться розрахунки і який метод нарахування амортизації використовує підприємство. Оцінка фінансового стану залежить від обраного методу нарахування амортизації основних засобів. Зважаючи на це, величина показника матеріаломісткості залежатиме від обраного методу нарахування амортизації, що необхідно враховувати при розрахунку та аналізу матеріаломісткості продукції. Узагальнюючими показниками оцінки ефективності використання ресурсів є ресурсовіддача та ресурсомісткість.

Показники ліквідності залежать від змін показника ресурсовіддачи. Так, зі збільшенням ресурсовіддачи зростає і ліквідність підприємства через коефіцієнт покриття. Отже, одним із заходів зростання ліквідності та платоспроможності сільськогосподарських підприємств є зниження ресурсомісткості продукції.

Список використаних джерел

1. Бригхем Ю. Финансовый менеджмент: Полный курс: Т.2/ Ю. Бригхем, Л. Гапенски; [пер. с англ. под ред. В.В. Ковалева]. СПб.: Экономическая школа, 2000. – 669с.
2. Економічний аналіз: [навч. посібник.] / М.А. Болюх, В.З. Бучевський, М.Л. Горбуток; за ред. акад. НАНУ, проф. М.Г. Чумаченка. – К.: КНЕУ, 2001. – 540 с.
3. Бланк И.А. Управление активами / И.А. Бланк. – К.: «Ника-Центр», 2000. – 720с.
4. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: навч. посіб. / Г.В. Савицька. – К.: Знання, 2004. – 654 с.